

המבט הפנימי

מאורעות הזמן מבעל בלבבי משכן אבנה

מלחמה - אתחלתא דגאולה (מגילה יז ע"ב)

עמוד א

מִלְחָמָה - שַׁעַר

כתיב (ישעיהו כח, ו) וְלָרוּחַ מְשַׁפֵּט לַיּוֹשֵׁב עַל הַמִּשְׁפָּט וְלַגְבוּרָה מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שַׁעַרָה:

שַׁעַרָה

מצאנו בדברי רבותינו כמה פירושים למילה 'שַׁעַרָה' המובאת בפסוק, וביניהם;

דרשת חז"ל (סנהדרין קיא ע"ב) שפרשו את הפסוק, וז"ל, מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה - זה שנושא ונותן במלחמתה של תורה. שַׁעַרָה - אלו שמשכימין ומעריבין בבתי כנסיות ובתי מדרשות, עכ"ל. והיינו ה'שַׁעַרָה' מתפרש כ'שער' הכניסה של היום שהוא - בוקר. וכן כ'שער' הכניסה של הלילה שהוא - ערב, והבן.

ובתרגום (על אתר) כתב וז"ל, לְדַנְפָקִין בְּקֶרְבָּא לְאַתְבוּתָהוֹן בְּשָׁלֹם לְבַתְיָהוֹן, עכ"ל. היינו שישוּבוּ לְשַׁעַרָה - לְמִקּוֹמָם וּבַתְיָהֶם.^א

עוד ביאר המלבי"ם (ירמיהו יד, ב), וז"ל, (ו) שַׁעַרָה. יציין לפעמים ערי מבצר^ב, או לחם שערים (שופטים ה), מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שַׁעַרָה, עכ"ל.^ג

מִלְחָמָה שַׁעַרָה

וחלק מתכסיסי המלחמה הוא בַּשַּׁעַרָה, להשיג מצור סביב השערים. כמ"ש (ישעיהו כב, ז) וְהִפְרָשִׁים שֹׁת שְׁתוּ הַשַּׁעַרָה. ופרש"י (שם) וז"ל, שמו מצור על השערים, ודוגמתו יש במלכים במלחמת בן הדד, וַיִּשְׁמְרוּ עַל הָעִיר (מלכים א כ, יב), עכ"ל.

ועוד, המקום הראשון שבו נלחמים הוא בַּשַּׁעַרָה, כמ"ש בהדר עזר וז"ל, י"א משוביה מהשער, שדרך הנלחמים יוצאים אל השער להלחם וכו' לפרוש ראשון משירים האויבים אל שער עירם, עכ"ל עיי"ש.

בַּשַּׁעַרָה יְרוּשָׁלַם

ויתר על כן, בעומק הכח להילחם מגיע דייקא מכח הַשַּׁעַרָה, שערי ירושלים. כמבוא במדרש תהלים (שחר טוב, מזמור קכב, ב) וז"ל, עֲמֻדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בַּשַּׁעַרָה יְרוּשָׁלַם. אמר ר' יהושע בן לוי מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה, מה, **שערי ירושלים** שהיו עוסקים בהם תורה, עכ"ל.^ד

וטעם הדבר שמקבלים כח משערי ירושלים, הוא מכח עסק התורה הנמצא בשערי ירושלים. כמ"ש בתוספ' תא (סוטה פ"א ה"ז) עֲמֻדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בַּשַּׁעַרָה יְרוּשָׁלַם, אפשר לומר כן, אלא מי מעמיד רגלינו במלחמה, **בתי דינין** של דוד שיושבים בשערי ירושלים. ובר"ח (מכות י ע"א) גרס שערי ירושלים שהיו מצוינים **בהלכה**.

והביאור בזה הוא, שכאשר לומדים תורה יש - מלחמתה של תורה^ה. אולם בבית דין, וכן במקום שיש בו

^א אבן עזרא (ישעיהו כח, ו) וז"ל, מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שַׁעַרָה. אל השער, יש אומרים משיביה מהשער, ורבי משה הכהן אמר כי השם יחזק הבורחים, והוא הנכון, עכ"ל.

^ב ועין רד"ק (ישעיהו כח, ו), וז"ל, כשנלחמו באויביהם והשיבו מלחמה להם עד שער עריהם הבצורות, עכ"ל.

^ג ע"ע בפרוש הדר עזר. ועל הדרך הפשט י"ל מלשון 'עיר', כמ"ש במצודת ציון (שופטים ה, ח) וז"ל, שערים - עירות כמו באחד שעריך (דברים י"ז), עכ"ל.

^ד עין מכות י ע"א.

^ה ועין אלושיך (שופטים ה, ח), וז"ל, לָחֶם שַׁעַרִים, שהיה להם מלחמת שערים הם שערים המצויינים בהלכה, שקבעתי להם בתי מדרשות הרבה מה שלא היה

המבט הפנימי

מאורעות הזמן מבעל בלבבי משכן אבנה

מלחמה - אתחלתא דגאולה (מגילה יז"ב)

עמוד ב

הלכה, אחר המלחמה יש הכרעה למעשה - הלכתא'. ומזה משתלשל הכרעת המלחמה הגשמית'. ולכן מכח 'מלחמתה של תורה', יש כח ללחום - עומדות היו רגלינו במלחמה. וניצחון - ההכרעה - במלחמה, מגיע מכח שערי ירושלים. ששם נמצא הכרעת מלחמתה של תורה, דהיינו - ההלכה.

ונשגב ה' לבדו

ועתה נחזור לבאר ביתר עומק את דברי הגמרא הנ"ל (סנהדרין קיא ע"ב); וְשֶׁעָרָה - אלו שמשכימין ומעריבין בבתי כנסיות ובתי מדרשות. ופרש"י (מגילה טו ע"ב) וז"ל, שמשכימין, והיינו וְשֶׁעָרָה, שנעשה שוערים לפתוח דלתות בהשכמה, ולאחר שם עד זמן נעילתו, עכ"ל. וניתן לבאר כך; שבתי כנסיות, ובפרט בבתי מדרשות, מצויים בהם רבים העוסקים במלחמתה של תורה. אולם המשכים ראשון והנשאר אחרון, הרי הוא נמצא לבד. והוא בחינת היחיד (לבד) שכל הרבים נגררים אחריו. כלומר הוא מקור הכח לרבים. ובמילים אחרות, והיינו הך, הוא השורש הפנימי למי שמנצח במלחמה (מלחמה וְשֶׁעָרָה).

וטעם הדבר, שניצחון המלחמה מושרש ביחיד הנשאר 'לבד', הוא משום שמכחו מאיר הארת ה'לבד' - ששם אין כח מתנגד, אלא הכל נכנעים תחתיו. ושורש אותו הארה, נעוץ ב"וְנִשְׁגָּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא" (ישעיהו כ, יא), שמארתו מנצח משיח צדקינו את המלחמה האחרונה, בב"א.^א

^א ועין אלשיך (ישעיהו כח, ו), וז"ל, מְשִׁיבֵי מְלָחְמָה וְשֶׁעָרָה. והוא אשר ביניהם מחלוקת על הדין ועל האמת ואינו מחזיק בסברתו, רק אומר נשיב מלחמה שלנו בדין אל שער הזקנים גדולי ההוראה ילמדונו ויעמידונו על האמת, עכ"ל.

^א ועין אברבנאל (ישעיהו כח), וז"ל, וענין הייעוד כולו שבימי חזקיהו תגדל התורה בכל הארץ וירבה המשפט, ובבוא סנחריב עד שערי ירושלים יגן ה' על העיר וינצלו מידו, עכ"ל, עיי"ש.

^ח להרחבה בעיין מלחמת של תורה, יש לעיין במבט הפנימי: 002 (מלחמות ה' - שפנימיות מלחמת של תורה הוא אין עוד מלבדו), 004 (ספר מלחמות ה' - שפנימיות מלחמת של תורה הוא מהארת הארון, אור - ג'), 005 (מלחמת עמלק, שרפו ידיהם מהתורה), 019 (איש מלחמה - במלחמת של תורה), 026 (מלחמה מכח שלום - תיקון המלחמה ע"י התורה הנקראת שלום), 031 (איש באחיו - תיקון לחם דקלוקל ע"י מלחמת של תורה).